

**आंतरजातीय विवाह केलेल्यांना
मिळणा-या सवलतींबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक सीबीसी १०९८ / प्र.क्र. १५१ / मावक ५
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०००३२
दिनांक : ७ मे, १९९९

- वाचा :- १) केंद्र सरकारच्या गृह मंत्रालयाचे परिपत्रक क्रमांक : ३५ / १ / ७२ -आर.यू. (एससीटी -५)
दिनांक २ मे, १९७५
- २) कामगार व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : एसटीडब्ल्यू २०५८ -ई,
दिनांक १२ ऑगस्ट, १९५८
- ३) कामगार व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : एसटीडब्ल्यू १०५९ -डी,
दिनांक १९ ऑक्टोबर, १९५९
- ४) शिक्षण व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय, एससीडब्ल्यू २०५८ -एम,
दिनांक १६ मे, १९६६
- ५) शिक्षण, क्रीडा व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : व्हीजेडब्ल्यू १०७०/
२९४१७ - जे, दि. ९ ऑगस्ट, १९७१
- ६) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, शासन निर्णय
क्रमांक :सीबीसी १४७५/१९४५/का-५, दि. २७ जानेवारी, १९७६
- ७) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, शासन निर्णय
क्रमांक :सीबीसी १०७८/१८४४१/का-५, दि. १ डिसेंबर, १९७९
- ८) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, शासन शुद्धीपत्रक
क्रमांक :सीबीसी १०९५/प्र.क्र. ४५/मावक-५, दि. २१ जून, १९९६
- ९) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय
क्रमांक :सीबीसी १०९६/प्र.क्र. २७८/मावक-५, दि. १८ नोव्हेंबर, १९९७
- १०) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक
क्रमांक :सीबीसी १०९६/प्र.क्र. २२४/मावक-५, दि. ११ ऑक्टोबर, १९९६

शासन निर्णय :- वर नमूद केलेल्या अ.क्र. २ ते ९ च्या शासन निर्णयान्वये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व इतर मागासवर्गीय व्यक्तीने अमागासवर्गीय व्यक्तीशी विवाह केल्यास, आंतरजातीय विवाह केलेल्या जोडप्यास व त्यांच्या अपत्यांना सवलती देण्याबाबतचे तसेच अमागासवर्ग व्यक्तीस सवलती मिळण्यासाठी द्याव्याच्या कपल सर्टिफिकेटचा नमुना व त्याबाबतच्या सूचना देण्यात आल्या होत्या. तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. १० येथील परिपत्रकान्वये अनुसूचित जाती व हिंदू शीख व बौद्ध धर्मीय जातीमध्ये विवाह झाल्यास त्यांच्या मुलांना द्यावयाच्या सवलतींबाबत, त्यांच्या आईच्या जाती दाखल्याची तपासणी करावी अशा सूचना निर्गमित करण्यात आल्या होत्या.

२. अलिकडेच मा. सर्वोच्च न्यायालयाने वलसम्मा पाऊल विरुद्ध कोचीन युनिव्हर्सिटी सीएसआर १९९६, एस.सी. या याचिकेमध्ये दिनांक ४.१.१९९६ रोजी दिलेला निर्णय खालीलप्रमाणे आहे :-

A Candidate Who had the advantageous start in life being borin in forward caste and had march of advantageous life but is transplanted in backward caste by adoption or marriage or conversion, does not become eligible to the benefit of reservation either under Article 15(4) or 16 (4) as the case may be. Acquisition of the status of Scheduled Caste etc. By voluntary mobility in to these cateories would play fraud on the Constitution and would frustrate the benign Constitutional policy under Article 15(4) and 16 (4) of the Constitution. The recognition of the Candidate by the member of backward class would not be relevant for the purpose of his entitlement to the reservation under Article 16 (4).

३. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला वरील निर्णय हा राज्य शासनाने आंतरजातीय विवाहाच्या संदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयातील फायदे / सवलतींशी घटनात्मकदृष्ट्या विसंगत असल्यामुळे राज्य शासनाने निर्गमित केलेले खालील शासन निर्णय या शासन निर्णयाद्वारे रद्द करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. तरी खालील शासन निर्णय रद्द करण्यात येत आहे.

- १) कामगार व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : एसटीडब्ल्यू २०५८ -ई, दिनांक १२ ऑगस्ट, १९५८
- २) कामगार व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : एसटीडब्ल्यू १०५९ -डी, दिनांक १९ ऑक्टोबर, १९५९
- ३) शिक्षण व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय, एससीडब्ल्यू २०५८ -एम, दिनांक १६ मे, १९६६
- ४) शिक्षण, क्रीडा व समाजकल्याण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : व्हीजेडब्ल्यू १०७०/२९४१७ - जे, दि. ९ ऑगस्ट, १९७१
- ५) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : सीबीसी १४७५/१९४५/का-५, दि. २७ जानेवारी, १९७६
- ६) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक : सीबीसी १०७८/१८४४१/का-५, दि. १ डिसेंबर, १९७९
- ७) समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक : सीबीसी १०९६/प्र.क्र. २२४/मावक-५, दि. ११ ऑक्टोबर, १९९६

४. यासंदर्भात असेही स्पष्ट करण्यात येते की, एखाद्या अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्गीय पुरुषाने अमागासवर्गीय स्त्रीशी विवाह केल्यास तो स्वतः जन्माने मागासवर्गीय असल्यामुळे तो मागासवर्गीयांच्या सवलती / फायदे मिळण्यास पात्र आहे तसेच अपत्यांना जात त्यांच्या वडीलांच्या जातीवरूनचे ठरत असल्यामुळे त्यांच्या अपत्यांना त्यांच्या वडीलांच्या जातीच्या सवलती / फायदे प्राप्त होती. तथापि, सदरच्या सवलती त्यांच्या पत्नीस मिळणार नाहीत.

६. सदरचा शासन निर्णय हा आदिवासी विकास विभाग, सामान्य प्रशासन व विधी व न्याय विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

(वि. वा. मेहेर)

[illegible]

निवड नस्ती का-मावक-५

